

400, et supersunt 366; quater nonaginta 360, et supersunt sex, ex quibus assume quatuor et supersunt duo: præsens enim annus, qui nunc est, secundus est post bissextum.

Item dic: decem novies ducenti 3800, et supersunt 966; decem novies quinquaginta 950, et supersunt 16; adde unum et fiunt 17: præsens enim annus, qui nunc est, decimus septimus annus, est cycli solaris, qui est decemnovalis. Subtrahere unum et remanent 16; sextus decimus annus est epactæ lunaris. Undecies deni 110, undecies seni 66 et fiunt 176; his adde octo, et fiunt 184: hos partire per trigesimam partem, et dic, sexies triginta 180, et supersunt 4, et invenies quod in præsentī anno ipsi currunt ad lunæ cursum.

Si autem quærat a me quam longo tempore, B aut quot annis debeat præsens mortale sæculum perdurare, nescire me fateor, quia non uspiam me legisse reminiscor, et ideo nec de imperitia

erubescor, quia lectione non doceor, nec de periculo formido, quia quæ non lego nec præsumo, ne transgressor inveniar divini oraculi, qui apostolis de hoc interrogantibus ita respondit: *De die autem illo et hora nemo scit, neque angeli cælorum, neque Filius nisi Pater solus.* Sed quid est quod Pater possit sine virtute aut sciat absque sapientia sua, cum utrumque sit Patri, id est virtus et sapientia sua, sed Filii nescire est, nos nescientes de hoc velle manere. Cæterum cunctis in commune fidelibus suademus ut sive quis ex Hebraica veritate quæ ad nos per beatum interpretem Hieronymum pura pervenisse etiam hostibus Judæis in manifesto est, sive ex LXX Interpretum translatione quæ vel minus sollicitè primo edita est, ut multi astruunt, vel a gentilibus corrupta, ut beato Augustino videtur, seu certe ex utrisque commisto opere codicibus. *Cætera desunt.*

LOCA QUÆDAM CLAUDII TAURINENSIS

Excerpta ex Commentariis ejus in Epistolas sancti Pauli.

(Rich. Simon., Hist. crit. Nov. Testam., lib. III, cap. 25.)

Qui cum in forma Dei esset. (Philipp. II, 6). In forma Dei, æqualis Patri, in forma servi mediator Dei et hominum homo Christus Jesus.... Non itaque immerito Scriptura utrumque dicit, et æqualem Patri Filium, et Patrem majorem Filio. Illud enim propter formam Dei: hoc autem propter formam servi sine ulla confusione intelligitur...

Non rapinam arbitratus est, etc. (Ibid.).

Neque usurpationis erat quod naturaliter possidebat, ut rapina diceretur; sed naturæ inerat, ut esset æqualis.

Ex præfatione Commentarii in Epistolam primam ad Corinthios.

Brumale tempus vias palatinas terens eundo et redeundo, minus licet implere supra commemoratum amorem; post medium veris procedendo armatus pergamenò pariter cum arma ferens, pergo ad excubias maritimas cum timore excubando adversum Agarenos et Mauros, nocte tenens gladium, et die libros et calamum, implere conans ceptum desiderium.

Ex eadem præfatione.

Fateor me primitus invitum accessisse, et in hoc opus, et in Pentateucho quem postulas imperantibus fratribus in schola constitutis, quibus viva voce scripturas tradebam, præcipiente pio principe Ludovico imperatore, compulsus etiam a memorato principe, ut non tantum verba per oblivionem palantem traderem, sed etiam calamo diu permanentia scriberem, ut quod ore promebam calamo scriptitarem.

Qui est super omnia Deus, etc. (Rom. IX, 5). Chri-

stus enim Dominus et Salvator noster, Filius Dei verus secundum divinitatem, et filius hominis verus secundum carnem. Non ex eo quod est super omnia Deus benedictus in sæcula ex semine David natus est, sed ex illa infirmitate quam suscepit ex nobis.

Gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Jesu Christo. (I Cor. I, 3). Ne Patris aut nomen aut donum tacuisse videretur, et suspicionem forte aut occasionem daret unionis, docet Christum quidem rite invocandum, sed omnem gratiam esse Patris, ut duos qui in unum sunt per divinitatem ostenderet, et Patris auctoritatem præferret.

Deus erat in Christo (II Cor. V, 19). Filius enim naturaliter legatus est Patris Dei.... Pater enim per id intelligitur esse in Filio, quod una eorum sit substantia. Ibi est enim unitas ubi nulla est domina, ac per hoc invicem æquales sunt.

In Epist. ad Hebr. VII, 17.

Ille (Melchisedech) carnales victimas non offerebat nisi panem et vinum, sicut Christus oblationem panis et vini offerens Deo Patri, id est corpus et sanguinem suum, quam oblationem quotidie offerimus super altare et sumimus.

In Epistolam ad Philippenses

Putat aliquis non Scripturarum, sed nostram esse sententiam episcopum et presbyterum unum esse, et aliud ætatis, aliud esse nomen officii, relegat Apostoli verba ad Philippenses dicentis: *Paulus et Timotheus, etc.*

Retractatio Claudii episcopi de auctoribus explanationum super Epistolam ad Hebræos.

Illud quoque in præfatione commoneo, mihi cha-

rissime, ut scias Origenem tria volumina in hanc A calamus Trinitatis, lingua Spiritus sancti, terrenus Epistolam conscripsisse, quem et nos ex parte secuti homo, sed cœlestis angelus, in quæstionibus solvendis sumus : Apollinarem etiam et Didymum quosdam acutus, in revincendis hæreticis circumspectus, Commentariolos edidisse; e quibus licet pauca decerpimus, plura etiam ex sancti viri Augustini sententiis, in explicandis Scripturis canonicis cautus, etc. Ex ipsius sancti viri sententiis, quas pro diversis ejus libris invenire quivimus, hanc exposuimus Epistolam^a, aliqua etiam ex Origenis Expositione ibidem adjunximus, nonnulla etiam, ut nobis visum est, pertractavimus. Nullam admonitionem meliorem potui invenire, quam Epistolæ primæ Pauli apostoli, quam nisi, quia tota inde agitur, ut merita hominum tollat, unde maxime nunc monachi gloriantur, et opus vel alienum esse vel nostrum.

ELOGIUM SANCTI AUGUSTINI.

Amantissimus Domini sanctissimus Augustinus,

^a Scilicet, ad Romanos.

B

ANNO DOMINI DCCCXL.

LUDOVICUS I

COGNOMENTO PIUS, IMPERATOR AUGUSTUS.

^a LUDOVICI PII VITA

Incerto auctore, sed qui se professione astronomum, et in palatio ipsius imperatoris versatum testatur.

(Apud Chesnium, Historiæ Francorum Scriptores.)

PROLOGUS.

Cum gesta priscorum bona malave, maxime principum, ad memoriam reducuntur, gemina in eis utilitas legentibus confertur. Alia enim eorum utilitati et ædificationi prosunt, alia cautelæ. Quia enim primi in sublimi veluti specula consistunt, et ideo latere nequeunt, eo fama eorum latius propagatur, quo et diffusius cernitur; et tanto quique illorum bono pluri alliciuntur, quanto prominentiores se imitari gloriantur. Hæc ita se habere majorum produnt monumenta, qui relatione sua posteritatem instruere studuerunt, quisque principum quo calle mortalium iter triverit. Quorum nos studium imitantes, nolumus esse vel præsentibus inofficiosi, vel futuris invidi, sed Actus Vitamque Deo amabilis atque orthodoxi imperatoris Ludovici, stylo licet minus docto, contradimus. Fateor enim, et absque fuco adulationis dico, quia succumbit cujusque, non dico meum, quod perexiguum est, sed magnum ingenium, materiæ

^a Quæ scripsit hic auctor usque ad tempora imperii Ludovici, profitetur in Prologo se Ademari nobilissimi ac devotissimi monachi relatione didicisse, qui eidem Ludovico cœvus et connutritus fuit. Posteriora autem per seipsum vidisse atque comperisse significat, dum rebus interesset palatinis. Cæterum

C tantæ. Etenim auctoritate divina discimus, sanctam Sapientiam docere sobrietatem, sapientiam et justitiam, et virtutem, quibus nihil est dulcius in vita hominibus: quarum ille ita comitatu indivise adhæsit, ut nescires potius quam in eo admirari deberes. Quid enim ejus sobrietate sobrius, quæ alio nomine frugalitas sive temperantia nominatur? Ita enim ea usus est, ut illud vetustissimum proverbium et ad cœlum usque celebratum ei fuerit familiarissimum, quo dicitur: *Ne quid nimis*. Sapientia vero delectabatur ea quam Scripturæ auctoritate didicerat dicente: *Ecce timor Domini, ipsa est sapientia*. Justitiam porro quanto colerit affectu, testes sunt qui ejus novere studium quo flagrabat, ut quisque hominum ordo ordini suo justa persolveret, et Dominum super omnia, proximum vero tanquam se diligeret. Jam vero virtus adeo ei coaluerat, ut tot ac tantis pulsatus malis, lacessitus tam privatis quam externis injuriis, nullo tamen, Deo custode, pectus ejus invin-

editio ista nunc recognita variisque in locis emendata est, ad fidem duorum mss. eod., quorum unum antiquissimum subministravit bibliotheca Thuana, alter paulo recentior servatur in bibliotheca Alex. Petavii.